

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUG'URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH: INSURTECH YECHIMLARI TAHLILI

Ashirov Jalil Baxridinovich

“Alskom sug'urta kompaniyasi” AJ

Bosh direktor o‘rinbosari

<https://orcid.org/0009-0005-8231-4939>

e-mail: mega.jalil87@gmail.com

Аннотация: Mazkur tezisda raqamli texnologiyalar asosida sug‘urta xizmatlari samaradorligini oshirishda InsurTech yechimlarining roli o‘rganilgan. Tadqiqotda sun‘iy intellekt, Big Data, blockchain va avtomatlashtirilgan tizimlarning sug‘urta kompaniyalari faoliyatiga ta‘siri tahlil qilindi. Shuningdek, ushbu texnologiyalarning operatsion xarajatlarni kamaytirish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish va moliyaviy samaradorlikni ta‘minlashdagi ahamiyati baholandi. Natijada InsurTech yechimlarini keng joriy etish zarurligi asoslab berildi.

Калит so‘zlar: InsurTech, sug‘urta xizmatlari, raqamli texnologiyalar, sun‘iy intellekt, Big Data, blockchain, samaradorlik, moliyaviy natijalar

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi moliyaviy xizmatlar bozorida tub o‘zgarishlarga olib keldi. Xususan, sug‘urta sohasida InsurTech yechimlarining keng joriy etilishi xizmatlar sifatini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko‘rsatish tezligini sezilarli darajada yaxshilash imkonini bermoqda. Sun‘iy intellekt, katta ma‘lumotlar (Big Data), blokcheyn va mobil platformalarning qo‘llanilishi sug‘urta kompaniyalarining an‘anaviy biznes-modellarini tubdan o‘zgartirmoqda.

Global baholashlarga ko‘ra, InsurTech bozori 2024 yilda qariyb 15,56 mlrd AQSH dollarini tashkil etib, 2025 yilda 19 mlrd dollardan oshishi prognoz qilinmoqda, bu esa mazkur yo‘nalishning yuqori o‘sish sur‘atlariga ega ekanligini ko‘rsatadi [1].

Ushbu jarayon sug'urta kompaniyalari faoliyatida samaradorlikni oshirish, risklarni aniq baholash va mijozlar ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayoni yangi risklar, xususan kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish bilan bog'liq muammolarni ham keltirib chiqarmoqda.

Shu jihatdan, raqamli texnologiyalar asosida sug'urta xizmatlari samaradorligini oshirish va InsurTech yechimlarining iqtisodiy hamda moliyaviy ta'sirini chuqur tahlil qilish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

InsurTech va sug'urta xizmatlari samaradorligini oshirish masalalari zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda keng o'rganilmoqda. Xususan, Swiss Re Institute 2024 yilgi hisobotida raqamli texnologiyalar sug'urta kompaniyalarida operatsion xarajatlarni kamaytirish va xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishda muhim omil ekani ta'kidlangan [1].

PwC 2025 yilgi tadqiqotlarida sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan underwriting tizimlari sug'urta risklarini baholash aniqligini oshirib, zararlar darajasini kamaytirishga xizmat qilishi qayd etilgan [2].

Shuningdek, Capgemini tahlillariga ko'ra, raqamli platformalar va InsurTech yechimlari mijozlar tajribasini yaxshilash orqali sug'urta xizmatlarining samaradorligini oshirish va bozor ulushini kengaytirish imkonini beradi [3].

Raqamli texnologiyalarni sug'urta kompaniyalari faoliyatiga joriy etish xizmatlar samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, InsurTech yechimlarining keng qo'llanilishi operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash imkonini bermoqda. Xususan, sun'iy intellekt, Big Data va mobil platformalar asosida ishlovchi tizimlar sug'urta xizmatlarini tezkor va shaffof shaklga keltirmoqda.

Mazkur jarayonni tizimli baholash maqsadida InsurTech yechimlarining sug'urta xizmatlari samaradorligiga ta'siri quyidagi jadvalda keltirilgan.

1-jadval

**InsurTech yechimlarining sug'urta xizmatlari
samaradorligiga ta'siri [1, 3]**

InsurTech yechimlari	Mazmuni	Samaradorlikka ta'siri
Sun'iy intellekt (AI)	Risklarni baholash va underwriting	Qaror qabul qilish tezligini oshiradi
Big Data	Mijoz ma'lumotlarini tahlil qilish	Individual xizmatlarni rivojlantiradi
Blockchain	Shartnomalarni raqamlashtirish	Shaffoflik va ishonchlilikni oshiradi
Mobil ilovalar	Onlayn sug'urta xizmatlari	Mijozlar qamrovini kengaytiradi
Avtomatlashtirish (RPA)	Operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish	Xarajatlarni kamaytiradi

1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, InsurTech yechimlari sug'urta kompaniyalarining barcha asosiy jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, sun'iy intellekt asosida risklarni baholash tizimlari underwriting jarayonining aniqligini oshirib, zarar darajasini kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, Big Data texnologiyalari mijozlarni chuqur tahlil qilish orqali ularga individual xizmatlar ko'rsatish imkoniyatini beradi.

Blockchain texnologiyasining joriy etilishi sug'urta shartnomalarining shaffofligini oshirib, firibgarlik holatlarini kamaytiradi. Shu bilan birga, mobil ilovalar orqali sug'urta xizmatlarini ko'rsatish mijozlar sonining ortishiga va xizmatlar qamrovining kengayishiga olib keladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, InsurTech yechimlari sug'urta kompaniyalarining moliyaviy samaradorligiga ikki asosiy yo'nalishda ta'sir ko'rsatadi. Birinchidan, operatsion xarajatlar kamayadi, bu esa foyda marjasining oshishiga olib keladi.

Ikkinchidan, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatining yaxshilanishi orqali sug'urta kompaniyalarining bozordagi ulushi kengayadi.

Biroq, InsurTech texnologiyalarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Xususan, yuqori boshlang'ich investitsiyalar, texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi va kiberxavfsizlik bilan bog'liq risklar ushbu jarayonni murakkablashtirmoqda.

Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, InsurTech yechimlarining joriy etilishi sug'urta xizmatlari samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va moliyaviy natijalarni yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalar asosida InsurTech yechimlarini sug'urta kompaniyalari faoliyatiga joriy etish xizmatlar samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Xususan, sun'iy intellekt, Big Data, blockchain va avtomatlashtirilgan tizimlarning qo'llanilishi operatsion xarajatlarni kamaytirish, xizmat ko'rsatish tezligini oshirish hamda risklarni aniq baholash imkonini bermoqda. Shu bilan birga, mijozlarga individual xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlarining kengayishi sug'urta kompaniyalarining bozordagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, InsurTech yechimlarining joriy etilishi sug'urta kompaniyalari moliyaviy samaradorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, operatsion xarajatlarning qisqarishi foyda marjasining oshishiga olib kelsa, raqamli xizmatlar orqali mijozlar sonining ko'payishi daromadlar o'sishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, xizmatlar shaffofligining oshishi va firibgarlik holatlarining kamayishi sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlaydi.

Biroq, InsurTech texnologiyalarini joriy etish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud. Xususan, yuqori boshlang'ich investitsiyalar, texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali mutaxassislarning yetishmasligi hamda kiberxavfsizlik bilan bog'liq risklar ushbu jarayonning

samaradorligini cheklab qo‘ymoqda. Shu bois, mazkur yo‘nalishda kompleks yondashuvni amalga oshirish zarur hisoblanadi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish maqsadida, avvalo, sug‘urta kompaniyalarida raqamli transformatsiya strategiyalarini ishlab chiqish va ularni bosqichma-bosqich joriy etish zarur. Shu bilan birga, sun‘iy intellekt va Big Data texnologiyalaridan keng foydalanish, mijozlar ma‘lumotlarini tahlil qilish asosida xizmatlarni individuallashtirish hamda operasion jarayonlarni avtomatlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, davlat tomonidan InsurTech rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash, normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, innovatsion startaplarni rag‘batlantirish va xalqaro tajribani milliy amaliyotga integratsiya qilish zarur.

Umuman olganda, InsurTech yechimlarini keng joriy etish sug‘urta kompaniyalari faoliyatining samaradorligini oshirish, moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va uzoq muddatli rivojlanishini ta‘minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati

1. Swiss Re Institute. World Insurance Sigma Report 2024: Digitalisation in Insurance. – Zurich: Swiss Re, 2024. – 75 p.
2. PwC. Insurance 2025: AI and Digital Transformation in Insurance. – London: PwC, 2025. – 90 p.
3. Capgemini. World Insurance Report 2024. – Paris: Capgemini, 2024. – 110 p.